

Σοφοκλή «Φιλοκτήτης»

από το Θεσσαλικό Θέατρο

Μετάφραση: Τάσος Ρούσσος. **Σκηνοθεσία:** Γιάννης Ιορδανίδης. **Σκηνικά:** Άγγελος Αγγελί. **Κοστούμια:** Αγγί Ντούτση. **Μουσική:** Γιώργος Χριστιανάκης. **Χορογραφία:** Ισίδωρος Σιδέρης. **Παίζουν:** Νικήτας Τσακίρογλου, Νίκος Ψαράς, Γιώργος Κέντρος, Βασίλης Ρίσβας, Πέτρος Πετράκης, κ.α.

Ο ΛΟ και πιο συχνά συμβαίνει η επικοινωνιακή πολιτική που διέπει τις παραγωγές αρχαίου δράματος που προορίζονται για την Επίδαυρο, να προστάζει η κάθε μία απ' αυτές να διαθέτει «άσσο στο μανίκι», δηλαδή, κάποιο παρα... ή εξωθεατρικό δέλεαρ, ένα όνομα που να... ενισχύει τους τραγικούς ποιητές με τηλεοπτική ή τραγουδιστική λάμψη. Όλο και πιο συχνά πίνουνε τον εαυτό μας να απορεί πώς κάποια παραγωγή «δεν προνόησε» και τολμά να παρουσιάζεται στην καλοκαιρινή της περιοδεία χωρίς κάποια επικοινωνιακή ατμομηχανή να τραβάει τα υπόλοιπα βαγόνια. Ας σημειωθεί ότι αυτό το ρόλο δεν μπορούν να παίξουν απλώς καλοί και γνωστοί θεατρικοί ηθοποιοί, έστω και με τηλεοπτική αναγνωρισιμότητα. Η σωστή κίνηση είναι το Όνομα να εισαχθεί απ' έξω, να είναι και να φαίνεται εμβόλιμο.

Ο «Φιλοκτήτης» του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Λάρισας είναι από τις παραγωγές που «δεν προνόησαν», επειδή ο πρωταγωνιστής Νικήτας Τσακίρογλου δεν είναι απ' αυτούς που τραβάνε, αλλά απ' αυτούς που πορεύονται πορείαν μακράν. Και δεν εννοώ, παρ' ότι θα μπορούσα, τον από ρόλο σε ρόλο δρόμο που κρατάει δεκαετίες, αλλά την εντός ρόλου πορεία, το δρόμο μέσα από το κείμενο του Σοφοκλή. Πορευτήκαμε κι εμείς στο κείμενο στην παράσταση του Γιάννη Ιορδανίδη. Ήταν ταξίδι διαρκείας, επειδή στο Σοφοκλή, πιο πολύ απ' ό,τι στον Αισχύλο και στον Ευριπίδη, μετράει η κάθε καμπύλη της σκέψης, το κάθε της γύρισμα. Ο σκηνοθέτης δεν επέτρεψε σε κανέναν από τα συνθετικά της παράστασης να μπει ανάμεσα στο κοινό και το λόγο, κάτι που όχι μόνο δε λειτούργησε ως περιοριστικό μέτρο, αλλά επέτρεψε να βλέπουμε τις πτυχές της παράστασης με μόνιμο φόντο του καθαρού ακούσματος της λογικής και διαφανούς μετάφρασης του Τάσου Ρούσσου. Όταν ο λόγος είναι αφετηρία και σκοπός της δημιουργικής εργασίας των συντελεστών, η παράσταση αυτοελέγχεται, κρατάει το μέτρο, ακούει τον εαυτό της.

Ο Ιορδανίδης δεν επιδιώκει να μεγεθύνει τις μορφές της παράστασής του γνηρίζοντας πως το τα πάθη και τα παθήματα των ηρώων του δεν πρέπει να προβάλλουν τους συγκεκριμένους φορείς τους, αλλά τα ηθικά τους διλήμματα και τις επιλογές τους. Αυτά είναι που κάνουν το Νεοπτόλεμο... αμλεκτικό.

Ο Σοφοκλής ανεβάζει το θέμα της προσωπικής ευθύνης για κάθε πράξη πολύ ψηλά, αρνείται στον ήρωά του κάθε δικαιολογία του κοινού ή πατριωτικού συμφέροντος, ακόμα και τη δικαιολογία της προφητευμένης και αναπόφευκτης έκβασης των γεγονότων. Ο Νεοπτόλεμος, κι εδώ μιλάω όχι μόνο για τον Νεοπτόλεμο του Σοφοκλή, αλλά και του Γιάννη Ιορδανίδη και του Νίκου Ψαρά, αποφασίζει βασανιστικά, έτσι που μπορούμε να παρακολουθούμε τη συνειδησή του να κυλάει, τις θέσεις του να ανατρέπονται, την πράξη να ωριμάζει. Τα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιεί ο ηθοποιός είναι πολύ λιτά. Αφήνει να περνά ο λόγος μέσα από την εσωτερική του ένταση και αυτό δίνει το ζητούμενο αποτέλεσμα.

Ο Τσακίρογλου παίζει τον πόνο ως κύριο μοτίβο του ρόλου του. Οι διακυμάνσεις αυτού του πόνου σπρώχνουν τον ήρωά του από την οργή στην ταπεινωτική ανημποριά, από το πάθος για την εκδίκηση στην απελπισμένη αναζήτηση ανθρωπιάς και συμπόνιας. Ο Φιλοκτήτης του αντιπροσωπεύει το συναίσθημα και βρίσκεται σ' έναν από τους πόλους των επιλογών του Νεοπτολέμου, ενώ στον αντίθετο πόλο στέκει ο αποκρουστικά ψυχρός και αφοπλιστικά λογικός Οδυσσεάς (Γιώργος Κέντρος).

Θα μπορούσε κανείς να αντιδράσει βλέποντας το χορό ν' αποτελείται από Έλληνες «κομμάντος» (ενδυματολόγος Αγγί Ντούτση). Ο χορός είναι κουρασμένος και αμφιβάλλει για τη νίκη και το αίσιο τέλος, παίζει όμως και το ρόλο του ανθρώπινου φράκτη, περιορίζοντας τον κόσμο σε μια αρένα ανάμετρήσης των ηρώων με τις επιλογές τους. Και όλα αυτά με τη συμβολή του χορογράφου Ισίδωρου Σιδέρη και του συνθέτη Γιώργου Χριστιανάκη.

Ο Άγγελος Αγγελί διασταυρώνει στα σκηνικά του δύο μοτίβα – της στρατιωτικής επιχείρησης απαγωγής με τους «κομμάντος» του χορού να σκαρφαλώνουν στα σκοινιά της κατασκευής του και το άλλο, της βραχύδους ερημιάς της Λήμνου.

Η παράσταση του Θεσσαλικού Θεάτρου φαντάζει ως αποτέλεσμα δημοκρατικής συνεργασίας των συντελεστών της. Η έμπνευση και τα ερεθίσματα, οι δικαιολογίες των αισθητικών προτάσεων, τα όρια του μέτρου είναι ενδογενή, δηλαδή, προέρχονταν από το κείμενο του Σοφοκλή.